

D E C L A R A Ţ I E cu referire la modificarea sistemului de alegere a deputaţilor în Parlament

Asociaţia Promo-LEX regretă modificarea sistemului electoral şi adoptarea la 20 iulie 2017[\[1\]](#) a proiectului de lege nr. 60 din 14.03.2017 privind trecerea de la sistemul electoral proporţional către un sistem mixt de alegere a deputaţilor Parlamentului Republicii Moldova. În aceeaşi zi, de către Preşedintele Republicii Moldova a fost promulgată legea, şi a intrat în vigoare începând cu data de 21 iulie 2017 prin publicarea legii nr. 154[\[2\]](#) în Monitorul Oficial. În această ordine de idei, reamintim că, Asociaţia Promo-LEX, dar şi alte organizaţii non-guvernamentale au solicitat Parlamentului Republicii Moldova să adopte eventualele modificări ale sistemului electoral în perspectiva implementării acestuia pentru alegerile parlamentare din 2022, adică peste un ciclu electoral ordinar[\[3\]](#).

Totodată, Asociaţia Promo-LEX atrage atenţia că, modificarea sistemului electoral a fost efectuată fără a se ţine cont de principala recomandare a Comisiei de la Veneţia, care a menţionat că, schimbarea sistemului de vot proporţional pe unul mixt pentru Republica Moldova nu este recomandabilă[\[4\]](#). Mai mult, în avizul său Comisia de la Veneţia a reiterat şi a atras atenţia că, încă în anul 2003 a recomandat Republicii Moldova schimbarea sistemului electoral proporţional cu o singură circumscripţie într-un sistem proporţional cu circumscripţii plurinominale[\[5\]](#).

O concluzie similară cu cea menţionată în avizul Comisiei de la Veneţia a fost formulată şi în studiul „Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova”[\[6\]](#), elaborat de

Promo-LEX. Reamintim că, potrivit studiului menționat, pentru Republica Moldova, cel mai oportun ar fi fost implementarea unui sistem electoral proporțional cu circumscripții electorale plurinomiale și liste deschise de candidați. În acest context, **Asociația Promo-LEX reafirmă susținerea sa pentru revenirea la sistemul electoral proporțional, cu stabilirea unor circumscripții electorale plurinomiale și liste deschise de candidați, dar se conduce de principiul supremației legii.**

Deși legea nr. 422 de modificare a sistemului electoral conține anumite prevederi promovate inclusiv de Asociația Promo-LEX, precum obligativitatea constituirii circumscripțiilor electorale pentru regiunea transnistreană dar și pentru cetățenii aflați peste hotarele țării, acordarea stimulentei tehnice și financiare pentru asigurarea echității de gen de către partidele politice, majorarea numărului de buletine de vot pentru secțiile de votare din străinătate etc., **Asociația Promo-LEX consideră că, legea respectivă conține în continuare o mulțime de deficiențe importante** cum ar fi:

- atribuirea dreptului de constituire a circumscripțiilor electorale uninominale permanente unui organ politic, și anume Guvernului, care este subordonat majorității parlamentare, precum și neincluderea hotarelor circumscripțiilor uninominale în corpul Codului Electoral;
- Negarea prevederilor art.60 din Constituție care stabilește că, Parlamentul este organul reprezentativ suprem, iar alegerea deputaților într-un singur tur de scrutin va asigura o reprezentativitate mai redusă, comparativ cu alegerea Președintelui țării dar și primarilor, care au loc în două tururi de scrutin anume pentru a crește reprezentativitatea;
- Stabilirea premiselor pentru încălcarea principiului egalității votului, ori pragul minim de accedere în

Parlament în baza listei de candidați înaintată de partidele politice pe circumscripția națională va fi unui mai mare decât cel care va fi înregistrat în anumite circumscripții electorale uninominale (spre exemplu la o participare de circa 50 la sută din alegători și un scor electoral minim de 6% sau circa 84000 voturi, obținut de un partid politic, ultimul ar putea delega în Parlament doar 3 deputați, adică circa 28000 voturi pentru un deputat, pe când în circumscripția uninominală la aceeași rată de participare un deputat ar putea fi ales și cu circa 3-5 mii voturi sau chiar mai puțin);

- Ignorarea recomandării Comisiei de la Veneția legată de micșorarea pragului electoral, sau majorarea de facto de două ori a pragului electoral. Comparativ cu sistemul proporțional precedent, când un partid politic cu suport popular de 6% putea delega în Parlament cel puțin 6 deputați, conform noului sistem electoral, același partid politic cu un suport popular similar la nivel național va putea delega în Parlament cel puțin 3 deputați, adică de două ori mai puțin;
- Legea nr. 422 nu prevede nici un mecanism clar de vot pentru circa 158 mii de alegători [\[7\]](#) care nu au nici domiciliu și nici reședință;
- Lipsa unui mecanism de exercitare a dreptului de vot în baza certificatului pentru drept de vot măcar pe circumscripția națională, de către alegătorii care în ziua alegerilor nu se vor afla pe teritoriul circumscripției uninominale;
- Diversificarea mecanismului de responsabilitate electorală pentru anumiți concurenți electorali înregistrați în circumscripțiile uninominale, care vor fi obligați să depună actele necesare pentru înregistrare la consiliile electorale de circumscripție iar cele de raportare financiară la CEC, ori ultima instituție poate face față ambelor provocări în cazul asigurării condițiilor optime de funcționare;

- Permissiunea acordată prin lege candidaților incluși în lista națională a partidelor politice de a fi în același timp și candidați independenți pe circumscripții uninominale creează oportunități de finanțare indirectă, inegală și la limita bunului simț a campaniilor electorale acelor partide care vor admite astfel de situații;
- Lipsa unui mecanism legal clar prin care vor fi constituite (în baza localităților din mai multe unități administrativ teritoriale de nivelul II) consiliile electorale de circumscripție pentru gestionarea procesului electoral în cadrul circumscripțiilor uninominale.

Pe lângă deficiențele menționate mai sus, **sistemul mixt de vot poate conduce la un șir continuu de alegeri parțiale în circumscripții uninominale, va spori costurile pentru organizarea alegerilor parlamentare și a campaniilor electorale, va crește riscul de corupere a alegătorilor, în special în circumscripțiile uninominale, va crește riscul "coruperii" deputaților prin „alocarea selectivă” a resurselor financiare din banii publici pentru realizarea promisiunilor electorale** ale acestora pe teritoriul circumscripției electorale uninominale din care a fost ales, precum și sporește riscul fragmentării excesive a electoratului, dar și apariția unor conflicte sociale și etnice. În contextul celor menționate mai sus, **Asociația Promo-LEX consideră că sistemul electoral mixt adoptat recent are mai multe dezavantaje comparativ cu sistemul proporțional, în special cel proporțional, cu stabilirea unor circumscripții electorale plurinominale și liste deschise de candidați.**

În concluzie, Asociația Promo-LEX, în calitate de organizație apolitică, a semnalat și va semnala în continuu deficiențele observate în proiectele propuse dar și în actele legislative și normative deja adoptate care țin de administrarea și gestionarea procesului electoral. Totodată, **Promo-LEX își**

anunță deschiderea pentru a contribui la înlăturarea sau minimalizarea efectelor negative și a deficiențele observate sau constatate în Codul Electoral și alte acte normative. De asemenea, Asociația Promo-LEX va continua monitorizarea realizării dreptului de a alege și a fi ales indiferent de sistemul de vot implementat.

---

[1] Atribuție exercitată legal în temeiul art.72 alin. (1) și art.72 alin. (3) lit.a) din Constituție

[2] <http://monitorul.md/index/viewpdf/id/1982/lang/1/>

[3]

<https://promolex.md/8021-mai-multe-organizatii-neguvernementale-solicita-parlamentului-sa-urgenteze-procedurile-de-modificare-a-legislatiei-electorale-in-stricta-conformitate-cu-adresele-curtii-constitutionale-si-recomandaril/>

[4]

[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2017\)012-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2017)012-e) pct.15

[5]

[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2017\)012-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2017)012-e) pct.34

[6]

https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/05/sistem_electoral_R0_web.pdf

[7] <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=19677&l=ro>

PDF